

GET CREATIVE
WITH ART ONLINE

MODUL Nr: 3 av 8

NATUR

- Bakgrundsinformation för lärare -

LEKTIONSMÅL och SYFTE

- Att få förståelse för hur vi definierar begreppet natur med dess olika naturtyper
- Att tala om mänskliga interaktioner i naturen
- Att undersöka förhållandet mellan människor och natur i konsten

FOKUS

Konst, Språk, Drama

ÅLDERSINTERVALL

9 – 11 år (anpassningsbar för yngre eller äldre elever)

FÖRMÅGOR

Analytiskt tänkande/ Kreativitet / Perception / Förståelse

Ur LGR 22:

"Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet."

"Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet."

Ur kursplan Geografi:

"Genom undervisningen i ämnet geografi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen"

Ur centralt innehåll åk 4 - 6:

- "Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen. Var på jorden olika resurser finns och vad de används till. Vattnets betydelse, dess fördelning och kretslopp."

TEMA: NATUR

Definition NATUR

Begreppet natur innefattar naturen i den värld som omger oss. Under årtusendena har jorden gett oss resurser att bruka och nyttja. Naturen ger oss platser att leka och koppla av på. Hur vi uppfattar naturen beror på vilka vi är, var vi befinner oss och vad vi gör. Naturen förändras hela tiden från årstid till årstid och från år till år.

Vintertid slumrar växtlighet och snölager kan utnyttjas för olika vintersporter som tex satt åka skidor och skridskor. På andra ställen ger sommarvärmerna oss hetta och vi behöver skydda oss och naturen för uttorkning.

Naturen skänker oss mat från våra gårdar via åker- och betesmarker. Skogar och berg kan vara utflyktsmål likaväl som de också är viktiga för naturens kretslopp. Floder, hav och sjöar är en stor del av vår natur.

Varför är naturen viktig?

Naturen ger oss de resurser vi behöver för att leva. Naturen delar med sig av det väsentliga för vår överlevnad, luften vi andas, vattnet vi dricker och maten vi äter. Den ligger till grund för vår ekonomi, vårt samhälle och vår existens.

Naturen ger oss också skönhet, inspiration och miljöer för att njuta av. Utan frisk luft, växter och djur som finns skulle vår hälsa och vårt välbefinnande påverkas. Förutsättningarna ser olika ut beroende på var på jorden vi befinner oss. Vi måste anpassa vårt levnadssätt till den natur som omger oss.

Hur påverkar den våra liv/ vår värld?

Naturens välmående har en direkt inverkan på hälsan hos oss alla. Att vara ute i naturen påverkar hur vi mår. Att känna närhet till naturen, eller till och med titta på bilder av naturen, kan minska stress och rädsla och få oss att må bättre och bidra till vårt fysiska välbefinnande. Vi kan dra nytta av och njuta av naturen när vi går, vandrar

eller cyklar i parker, på ängar eller i skogar. Vi kan även ha olika syn på naturen beroende på var vi bor.

Matproduktion, vattenanvändning, skogsavverkning och gruvdrift är några faktorer där vi kan påverka naturens tillstånd.

Visste du att...

- Jorden består av 70% vatten och endast 30% av berg, fält och skogar. Ca 2 % är sötvatten och resten är saltvatten. Det vatten vi dricker kommer från sötvatten vilket är mycket viktigt för oss människor. Fiskar lever både i söt- och saltvatten.
- För 2000 år sedan täcktes 80 % i Europa av skog. I dag beräknas ytan vara närmare 37 %. Siffran varierar från land till land. I Sverige är siffran 60 % medan den i Storbritannien endast är 13%. Mängden skog påverkar antalet djurarter som kan överleva i skogens livsmiljö.
- Bergen innehåller viktiga material för gruvindustrin och exploateras för användning av både människan och industrin. De äldsta bergen uppkom för omkring 400 miljoner år sedan.

HUR KAN EN KONSTNÄR SKILDRA NATUREN?

Naturen kan visualiseras på många olika sätt, vilket vi kan se i olika konstverk som finns på konstgallerier. I naturen kan färgerna variera från subtila och verklighetstroga till levande och vilda.

Olika stilarter kan vara väldigt realistiska eller abstrakta.

Varje sätt att uttrycka sig på, från olja och vattenfärg till kolteckningar och skulpturer är möjliga. Naturen kan också uttryckas genom olika former: kvadratiska, rektangulära, ovala eller triangulära.

En konstnär kan skildra naturen som observatör, men vissa väljer att visa samspelet mellan människor, det vanliga livet eller till och med placera sig själv i naturen. Att utforska dessa relationer kan ha en djupare mening än att bara återge de landskap de ser. Konstnären kan uttrycka känslor och sinnen i sina målningar. Vi ser detaljer och färger som stärker det budskap som konstnärerna vill uttrycka i sina verk. Ett stormigt hav kan till exempel uttrycka inte bara naturfenomen utan även styrka, oro eller skräck.

Naturen kan också skildras med värme och inlevelse, där objekt kan visa på både naturens användningsområde, årstid eller aktivitet.

VÅRA VALDA KONSTVERK

- Titel: LISBET METAR
  - Konstnär: CARL LARSSON 1853 --- 1919, Sverige
  - Teknik: Akvareller (vattenfärg) och papper
  - Mått: 32 x 43 cm
  - Färdig: 1898
  - Plats: NATIONALMUSEUM, STOCKHOLM
  - Web länk: <https://bit.ly/3MR33GQ>
  - När köptes den in till museét? Inköp 1900
-
- Hur speglar den "Natur?"

Konstnären Carl Larsson visar en flicka (Lisbet) som står på en bro med sitt fiskespö. Naturen återspeglas i tavlan med hjälp av vattnet och de omgivande träden. Himlen visar på vackert väder. Vi kan se årstid, och hur naturen kan utnyttjas både via båtar, fiske och avkoppling. Man kan också skymta ett odlingslandskap.

Tavlan visar naturen i stort format och den lilla flickan kontrasterar mot den breda och öppna himlen. Lisbet står i förgrunden, vi ser henne bakifrån, hennes klädsel visar ett tidsperspektiv och en aktivitet.

Carl Larsson målade många andra tavlor i akvarell under sin levnad, och är mest känd för sin samling som föreställde familjen Larsson i sina dagliga sysslor. Samlingen har fått namnet "Ett Hem". Lisbet är en av konstnärens döttrar och förekommer på många av hans målningar.

"Lisbet metar" finns i samlingen "Ett hem".

Carl Larssons hem "Sundborn" är idag ett museum där interiörerna från hans tavlor är lätta att känna igen.

MER OM KONST

Finns det andra konstverk av samma konstnär (eller av andra) som hjälper oss förstå temat bättre?

Dessa tre tavlor av Carl Larsson visar olika scener han vill gestalta, både i naturen och inomhus.

I tavlan "En landskapsstudie från Barbizon", en tidig målning i olja, är landskapet tomt och utan mänsklig interaktion. Målningen ger en känsla av övergivenhet. Luften är stilla och vi kan nästan känna doften av det torra gräset. Är det ett oväder på väg?

I "Friluftsmålaren" presenterar Carl Larsson ett vintermotiv från Åsögatan, mitt i Stockholm.

Den målningen visar mänsklig interaktion på olika sätt – hästen som drar i släden, konstnären som arbetar med sin bild i det kyliga dagsljuset omgiven av åskådare, pojken med sin släde.

Färgtonerna är gråaktiga och de visar det grå dagsljuset. Snön målas i olika nyanser.

"Till en liten vira" är en av bilderna från Carl Larssons hem i Sundborn. Detta är det mer typiska för hans stil att måla. Rikedomen av detaljer uttrycker familjens vanliga liv, på samma sätt vi ser detaljerna i tavlan "Lisbet metar".

Färgerna i tavlan ger en känsla av ett ombonat hem. Hur har familjen utnyttjat naturen i sitt hem?

ANDRA TAVLOR SOM OCKSÅ SÄGER NÅGOT OM NATUREN

Från Grekland

- Titel: TVÅ BARN PÅ STRANDEN / TWO CHILDREN ON THE BEACH
- Konstnär: Triantaphyllidis Theophrastos (1881-1955)
- Färdig: 1919
- Plats: THE NATIONAL GALLERY , Aten, Grekland

- Vad tavlan berättar om "Naturen":

Den grekiske konstnären Theophrastos Triantaphyllidis var en representant för impressionismen, (en konstinriktning inom måleriet som uppkom under andra hälften av 1800-talet.)

Utmärkande drag är synliga snabba stora penseldrag, färger som används för ljus och skuggor vilket syns i denna målning av landskapet och sandstranden som omger barnen.

Kanske speglas naturen som en plats för barnens upptäcktsfärder? Vilka naturtyper kan du se?

Från Storbritannien

- Titel: "BADGÄSTER I ASNIERES" / BATHERS AT ASNIERES
- Konstnär: Georges Seurat
- Färdig: 1884
- Plats: THE NATIONAL GALLERY, London, Storbritannien

- Vad tavlan berättar om "Naturen":

I Seurats tavla ser vi människor som en varm dag är vid stranden för att bada, leka och kanske vila. Folk simmar och ligger på stranden. Segelbåtarna på floden ger också en känsla av vind. Människorna stannar kvar på stranden och använder en båt- kanske för att fiska?

Fabrikerna i bakgrunden visar också aktivitet, där röken blir en del av himlen i målningen.

Från Italien

- Titel: Till BAREN / ALLA STANGA
- Konstnär: Giovanni Segantini
- Färdig: 1886
- Plats: THE NATIONAL GALLERY, Rom, Italien

- Vad tavlan berättar om "Naturen":

Huvudtema i Giovanni Segantinis konst är naturen och kopplingarna till människans användning av den.

Genom hela livet var det viktigt för honom att måla berg, åkrar och landskap med människor och familjer med sina djur. Djuren i tavlan följer människorna och lysas upp av "himmelskt ljus" för att visa hur viktiga de är för människorna. Vilken roll har djurhushållningen i våra liv idag?

ELEVUPPGIFTER

Lärare kan välja från varje kategori nedan eller tänka ut egna aktiviteter, som att utarbeta datoriserade bilder, musik/sånger/ rappar inspirerade av konst på andra gallerier som illustrerar detta tema.

Några av uppgifterna finns med detaljerat beskrivna under fliken "Verktygslådan" på projektets hemsida. Där kan du också hitta fler uppgifter.

BILDUPPGIFTER

Ur LGR 22:

Kursplan Bild:

Syfte

"Undervisningen i ämnet bild ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur bilder skapas och tolkas. Genom undervisningen ska eleverna få erfarenheter av visuell kultur i form av film, fotografi, design, konst, arkitektur och miljöer".

"Undervisningen i ämnet bild ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap,*
- förmåga att skapa bilder med olika tekniker, verktyg och material,*
- förmåga att utveckla idéer samt välja och motivera tillvägagångssätt utifrån syftet med bildarbetet, och*
- förmåga att analysera samtida och historiska bilders innehåll, uttryck och funktioner."*

1. Tecknad animering kan vara ett effektivt sätt att visa rörelse som att kasta, springa eller flyga. I en serie av teckningar som visar en aktivitet, föreställ dig själv som huvudpersonen och visa händelsen i en tecknad "film" av 3 bilder.
2. Målning med vattenfärger kan göra det möjligt för en konstnär att snabbt fånga en scen. Använd papper och olika färger, ta reda på hur blandade färger kan användas för olika typer av landskap.
3. Föreställ dig att bilden "Lisbet metar" är en affisch av en ny film. Skapa idén till en annan film och gör din egen affisch av den filmen. Inkludera en lämplig filmtitel som skulle locka människor att titta på den och sedan rita din affisch.

SPRÅKUPPGIFTER

Ur LGR22:

Kursplan Språk:

Syfte

"Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära."

" Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,*
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,*
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa"*

1. Föreställ dig att du är Lisbet från målningen/ eller någon annan som fiskar en vacker vårdag. Skriv ett brev till en vän och beskriv upplevelsen och hur du förberedde dig, vad du såg och vad du gjorde.
2. Sök efter fakta om en av följande typer av natur: skogar, hav, berg, betesmarker. Skriv sedan en text till en annons som du skulle kunna använda för att locka turister och presentera den för klassen. Gör gärna en bild till.
3. Föreställ dig en dialog mellan kor på en äng och gör övningen med en klasskamrat. Diskutera vad de kanske tänker och pratar om.
4. Håll en presentation om fiskar och fiske. Vad tycker du om fisk? Vilka typer av fiskar har du hört talas om? Har du metat någon gång? Har du lagat någon fiskrätt själv eller ätit fisk? Beskriv.

DRAMAAKTIVITETER

Ur LGR 22

Kursplan Språk:

Syfte

"I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden."

"Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer."

1. Dela in er parvis och bestäm vilket naturelement (vind, eld, vågor) eller vilket djur som ni ska föreställa genom att gestalta ett tydligt ljud. Försök att tillsammans göra ljudet på samma sätt. Sprid sedan ut er i klassrummet och ställ er så lång ifrån varandra som ni kan. Blunda! Försök att endast lyssna efter din kompis och hitta hen i rummet genom att försöka höra ert gemensamma ljud. Öppna inte ögonen förrän alla hittat varandra!
2. Bilda nya grupper om 5 - 6 personer, skapa en ny scen med naturen i fokus: skogen på natten, hur skogen agerar i regnväder, lugnt hav, stormigt hav etc. Vilka slags ljud kan vi höra? Skapa ljuden genom att klappa i händer, använd kroppen, munnar mm och spela upp det i klassen för era kamrater som blundar.
3. Välj en bild där människor finns i naturen. Hur sitter de? Hur står de? Hur rör de på sig? Välj ut en av personerna på bilden och placera dig själv på samma sätt. Vilka känslouttryck eller egenskaper tycker du att denna människa har utifrån rörelsen?

ANVÄNDBARA LÄNKAR

The WWF Conservation Organisation view of the Importance of Nature
(Världsnaturfondens syn på naturens betydelse)

<https://www.wwf.org.uk/what-we-do/valuing-nature>

Work with water colours (Hur man arbetar med vattenfärg)

<https://m.youtube.com/watch?v=LzereRZ4WJE>

Webblänk till Sundborn, Carl Larssons hem

www.carllarsson.se

Webblänk till det landskap där Carl Larsson bodde

www.visitdalarna.se

